

KAPITÁLOVÉ ÚČTY A DLOUHODOBÉ ZÁVAZKY

- 4. účtová třída – rozvahové pasivní účty
  - podávají přehled o tom, kolik majetku si opatřila účetní jednotka z vlastních zdrojů a kolik z cizích zdrojů
- účty 4. třídy zahrnují z cizích zdrojů pouze ty zdroje financování, které mají dlouhodobý charakter, tj. závazky s dobou splatnosti delší než 1 rok

VLASTNÍ ZDROJE – vlastní krytí majetku (vlastní kapitál), skupiny 41, 42, 43 a 49

Účtová skupina 41

- část kapitálu, který společníci na počátku vkládají do podniku povinně v tzv. kapitálových společnostech (s. r. o., a. s.)
- základní kapitál – tvoří vklady společníků
  - 411 – Základní kapitál
    - část kapitálu, který vlastníci na počátku vkládají do podniku jako vstupní zdroj majetku účetní jednotky a který mohou v průběhu fungování společnosti dále rozšiřovat, buď dalšími vklady vlastníků, nebo přesunem z již existujících vlastních zdrojů společnosti (zejména ze zisku)
    - základní kapitál se u většiny účetních jednotek zapisuje do OR, jeho výše se liší dle typu společnosti
    - základním kapitálem se rozumí souhrn všech peněžních a nepeněžních vkladů vložených do podniku a zapsaných do obchodního rejstříku
    - vytvářejí ho při založení podniku povinně kapitálové společnosti a družstva, u kterých je předepsána minimální výše
  - 419 – Změny základního kapitálu
- kapitálové fondy – tvoří se vklady nad rámec základního kapitálu a bezplatným nabytím majetku
  - 412 – Ážio
  - 413 – Ostatní kapitálové fondy

Účtová skupina 42

- fondy tvořené ze zisku po zdanění (421, 422, 423, 424)
- výsledek hospodaření minulých let - nerozdělený zisk a neuhrazená ztráta z minulých let s výjimkou zisku nebo ztráty z bezprostředně předcházejícího účetního období (428, 429)
- jiný výsledek hospodaření minulých let (426)

Účtová skupina 43

- výsledek hospodaření běžného roku – rozdíl mezi výnosy a náklady (431)
- zálohy na výplatu podílů na zisku (432, zůstatek na tomto účtu je vždy na straně MD, tzn. částka na tomto účtu snižuje vlastní kapitál)

Účtová skupina 49

- jediný účet (491 – Účet individuálního podnikatele) – používá se pouze v účetních jednotkách fyzických osob – soukromých podnikatelů; jsou to veškeré vlastní zdroje

Pasivní účty, některé z nich však mohou vykazovat zůstatek na MD:

426 – Jiný výsledek hospodaření minulých let – obsahuje opravy chyb v účtování nebo o neúčtování nákladů a výnosů v minulých letech, zůstatek může být jak na MD, tak i Dal

429 – Neuhrazená ztráta z minulých let (představuje snížení zdrojů) – zůstatek je na MD

431 – Výsledek hospodaření ve schvalovacím řízení (zůstatek na Dal = zisk, zůstatek na MD = ztráta

432 – Zálohy na podíly na zisku (zůstatek na MD, protože to je čerpání teprve se tvořícího zdroje = zisku

491 – Individuální podnikatel (kdyby byl zůstatek na MD, znamená to, že si podnikatel bere pro osobní potřebu víc, než vytvoří zisk a než do firmy vkládá = „žije na dluh“)

DLOUHODOBÉ ZÁVAZKY (CIZÍ DLOUHODOBÉ ZDROJE)

Účtová skupina 45

- rezervy (zákonné a ostatní)

Účtová skupina 46

- dlouhodobé závazky k úvěrovým institucím

Účtová skupina 47

- ostatní dlouhodobé závazky, které nemají povahu úvěrů – splatnost nad 1 rok

Účtová skupina 48

účet 481 – Odložená daňová pohledávka a závazek

(„daňově příznivá léta“ – v příštích letech bude základ daně vyšší, než účetní výsledek hospodaření a účtujeme o odloženém daňovém závazku 592/481, (zdanitelné rozdíly)

„daňově nepříznivá léta“ – v příštích letech bude základ daně nižší než účetní výsledek hospodaření – účtujeme o odložené daňové pohledávce 481/592

(odčitatelné rozdíly)

Odložená daň pouze ovlivní výši disponibilního (tj. čistého) zisku, ne skutečnou daň!!

Právní formy podnikání

- podnikatelské subjekty lze rozdělit na:
  - obchodní společnosti
    - jsou právníckými osobami, které jsou založeny zpravidla za účelem podnikání
    - rozdělují se na:
      - ❖ kapitálové (akciová společnost, společnost s ručením omezeným)
      - ❖ osobní (veřejná obchodní společnost)
      - ❖ komanditní společnost (subjekty s prvky osobní i kapitálové společnosti)
  - družstva
  - podniky jednotlivců (fyzické osoby)
    - FO podniká na základě oprávnění vykonávat podnikatelskou činnost, oprávnění může být určeno živnostenským listem, zapsáním do profesní komory, evidencí rolníků na obecním úřadě apod.
    - základní kapitál ani minimální výše vkladu FO není stanovena

Založení a vznik společnosti

- ke dni vzniku společnosti (tj. ke dni zápisu do obchodního rejstříku) musí společnost sestavit zahajovací rozvahu a otevřít účetní knihy, forma zahajovací rozvahy není předepsaná, jedná se prakticky o soupis majetku a zdrojů jeho financování, struktura aktiv a pasiv zahajovací rozvahy je závislá na struktuře majetku a zdrojů, kterými disponuje společnost k datu zapsání do obchodního rejstříku
- v aktivech zahajovací rozvahy bude vložený majetek a případně pohledávka za upsaný nesplacený kapitál
- v pasivech zahajovací rozvahy bude základní kapitál ve výši zapsané v OR

Zvýšení základního kapitálu

- právní účinky zvýšení ZK nastávají dnem zápisu zvýšení ZK do OR bez ohledu na den rozhodnutí valné hromady o zvýšení základního kapitálu
- zvýšení ZK lze provést dvěma způsoby:
  - dalšími vklady stávajících nebo nových společníků – společnost získává další majetek a zároveň zvyšuje svůj vlastní kapitál
    - účtování:

zápis zvýšení ZK do OR	419/411
pohledávka za upsaný kapitál (zvýšení ZK)	353/419
splacení dalších vkladů na účet	221/353
splacení dalších vkladů dlouh. maj., zásobami	0xx, 1xx/353
○ přesun z již existujících vlastních zdrojů – nejčastěji z nerozděleného zisku minulých let (vlastní kapitál se nezvyšuje)	
▪ účtování:	
zápis zvýšení ZK do OR	419/411
zvýšení ZK z fondů	42x/419
zvýšení ZK ze zisku z minulých let	428/419
zvýšení ZK z VH ve schvalovacím řízení	431/419

Snížení základního kapitálu

- snížení základního kapitálu snižuje vlastní kapitál společnosti, v důsledku čehož klesá majetek společnosti a může být ohrožena dobytnost pohledávek věřitelů
  - proto ZOK požaduje po společnosti, která se chystá snížit základní kapitál, aby svůj záměr včas zveřejnila – cílem je poskytnout věřitelům dostatečný časový prostor, aby mohli v rámci možností zajistit svoje pohledávky
- důvod: vystoupení společníka z kapitálové společnosti, rozhodnutí valné hromady při dlouhodobějším ztrátovém hospodaření
- společnost může snižovat základní kapitál na základě rozhodnutí valné hromady, snížení lze provést pouze za podmínky, že neklesne jeho výše pod zákonem stanovenou hranici (např. u akciové společnosti pod 2 miliony Kč)

Ostatní složky vlastního kapitálu

412 – Ážio

- v akciových společnostech při účtování o zvýšení základního kapitálu vydáním nových akcií za předpokladu, že tyto akcie jsou upisovány při vyšším emisním kurzu, než představuje jejich nominální hodnota

- důvodem vzniku ážia v akciové společnosti může být snaha společnosti, aby se příchodem nových akcionářů nesnížil podíl hodnoty vlastního kapitálu na jednu akcii
- ve společnosti s ručením omezeným může vzniknout tzv. vkladové ážio z rozdílu mezi oceněním nepeněžitěho vkladu na základě posudku znalce a hodnotou vkladu zapsanou do základního kapitálu
- (ážio = rozdíl, o který se nezvyšuje ZK)
např. nominální hodnota akcií = 100, emisní kurz za 120 (ážio = 20)

Příklad:	cena	MD	D
1. Upsání nepeněžitěho vkladu			
uznáno na ZK	500 000 Kč	353	419
vkladové ážio	300 000 Kč	353	412
2. Úhrada vkladu	800 000 Kč	022	353
3. Zapsáno do obchodního rejstříku	500 000 Kč	419	411

413 – Ostatní kapitálové fondy

- peněžitě i nepeněžitě vklady společníků ve společnosti s ručením omezeným, které nezvyšují základní kapitál společnosti a nejedná se ani o ážio -> jedná se o tzv. příplatky mimo základní kapitál
- dále se na tento účet zaznamenávají inventarizační přebytky nedopisovaného DHM, např. pozemků, uměleckých děl
- účtování:

0xx – Dlouhodobý majetek

1xx – Zásoby

21x – Finanční účty

413 – Ostatní kapitálové fondy

	příplatky mimo základní kapitál	
←		→
	inventarizační přebytky u neodpisovaného DHM	
←		→

Výsledek hospodaření

- součástí vlastního kapitálu je i výsledek hospodaření, představuje vlastní zdroj, který je plně k dispozici účetní jednotce
- může ovlivnit výši vlastních zdrojů dvojím způsobem

- kladně (zisk)
- záporně (ztráta)

Zisk se ve zdrojích účetní jednotky může objevit dvakrát:

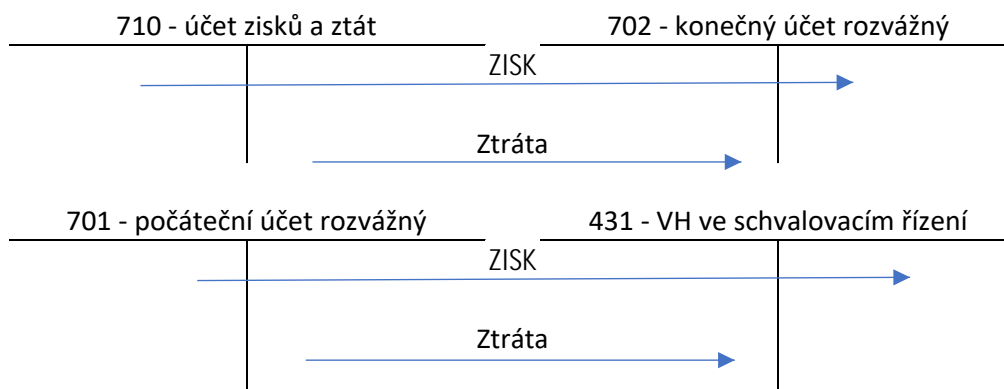
a) jako nerozdělený zisk z minulých let (účet 428 - Nerozdělený zisk minulých let)

b) jako zisk – výsledek hospodaření předchozího roku, jde o zisk po zdanění, tzn. zisk, který má účetní jednotka k volnému disponování, protože jeho rozdělení podléhá schvalovacímu řízení společnosti, eviduje se do doby rozdělení na účtu 431 - Výsledek hospodaření ve schvalovacím řízení

úctování výsledku hospodaření při otevření účetních knih:

- a) převod použitelného zisku za předchozí zdaňovací období 701/431
- b) převod ztráty za předchozí zdaňovací období 431/701

Úctování o hospodářském výsledku na konci jednoho účetního období a na počátku dalšího účetního období:

Rozdělení zisku:

- na příděly do fondů (431/42x)
- na podíly na zisku společníkům (431/364 - podíly se zdaňují 15 % srážkovou daní 364/342)
- na zvýšení základního kapitálu (431/419)
- na úhradu ztráty z minulých let (431/429)
- v dalších letech jako dodatečný zdroj – nerozdělený zisk (431/428)

Vypořádání ztráty:

- z nerozděleného zisku z minulých let (428/431)
- z rezervního fondu (421/431)

- z dalších fondů (423,434/431)
- předpisem pohledávky za společníky (354/431) - pouze u s.r.o.
- snížením základního kapitálu (419/431)
- převést do dalších let (429/431)

Fondy tvořené ze zisku

- ze zisku účetní jednotky lze tvořit tyto fondy:
  1. rezervní fond (účet 421) – povinnost mít tento fond je pouze v situaci, kdy akciová společnost získá vlastní akcie
  2. statutární fondy (účet 423) – jejich tvorba a čerpání se řídí společenskou smlouvou nebo stanovami
  3. ostatní fondy ze zisku (účet 424) – jejich tvorba je plně v kompetenci účetní jednotky, ale nemusí pro ni existovat žádný interní právní podklad, statutární orgán je může vytvářet dle svého uvážení na konkrétní účel
- účtování:

čerpání fondů	421,423,424/321,211,221
tvorba fondů ze zisku	428,431/421,423,424

Jiný výsledek hospodaření minulých let

- na účet 426 – Jiný výsledek hospodaření minulých let se zaznamenávají zejména následující skutečnosti:
  1. opravy chyb minulých let, které jsou významné
    - jedná se o opravy v důsledku nesprávného účtování nebo neúčtování o nákladech a výnosech v minulých účetních obdobích, pokud jsou významné
  2. změny účetních metod, například změny oceňování
    - může jít např. o změnu v ocenění zásob vlastní činností vzniklou v důsledku vypuštění některé kalkulační položky nebo naopak zahrnutí položky nové oproti ocenění používaném v minulém účetním období

Účtování individuálního podnikatele

- účet 491 – Účet individuálního podnikatele

- tento účet slouží k zaznamenávání všech osobních vkladů, výběrů individuálního podnikatele a přijatých darů
- svým charakterem nahrazuje veškeré účty vlastních zdrojů
- účet vykazuje zpravidla pasivní zůstatek, ale za určitých podmínek (ztrátové hospodaření) může mít i zůstatek aktivní
- účtování:

převod zisku jako zvýšení kapitálu podnikatele	431/491
vklady do firmy	0xx, 1xx, 2xx/491
výběry majetku pro osobní spotřebu	491/0xx, 1xx, 2xx

Dlouhodobé cizí zdroje

- základním kritériem pro členění cizích zdrojů a jejich dlouhodobost či krátkodobost
- rozhodujícím kritériem pro tuto klasifikaci je časový interval jednoho roku
- mezi dlouhodobé cizí zdroje patří: rezervy, dlouhodobé závazky k úvěrovým institucím, dlouhodobé závazky

Rezervy

- dlouhodobé cizí zdroje majetku podniku, které se tvoří za účelem krytí v budoucnu očekávaných výdajů
- budoucí závazek za provedení určitých výkonů (např. opravy DHM)
- není dovoleno vytvořit v běžném roce rezervu a v následujícím roce ji čerpat
- každá rezerva je vedena na samostatné kartě a podléhá inventarizaci
- tvoří se na delší dobu než 1 rok
- dělí se na:
  - zákonné - upravené zákonem o rezervách pro zjištění základu daně z příjmů, jejichž tvorba je z hlediska daně z příjmů uznávána jako daňový náklad
  - ostatní - tvořené na jiné účely, než stanoví zákon o rezervách, jejich tvorba je účetním nákladem, ale není daňově uznatelnou položkou z hlediska daně z příjmů
- při roční uzávěrce se musí provést inventarizace rezerv, kterou se ověří jejich účel a přiměřenost výše, zůstatky rezerv se převádějí do následujícího účetního období a jejich zůstatek může být vždy jen pasivní
- **zásady pro čerpání rezerv**
  - rezervy se čerpají v okamžiku vzniku nákladů, na jejichž krytí byly vytvořeny

- je potřeba je zrušit i v situacích, kdy pominuly důvody pro jejich existenci (oprava byla kompletně dokončena, ale skutečné náklady byly nižší, než se předpokládalo)
- u zákonných rezerv se musí rozpustit i v případě, že oprava nebyla zahájena ani do konce zdaňovacího období následujícího po roce, ve kterém se předpokládalo zahájení opravy
- zákonné rezervy - tvorba 552/451, čerpání 451/552
- ostatní rezervy - tvorba 554/459, čerpání 459/554

Dlouhodobé závazky a úvěry

- 461 – Dlouhodobé úvěry (úvěry se splatností delší než 1 rok)
- 473 – Emitované dluhopisy (když účetní jednotka vydává úvěrové CP s dobou splatnosti delší než 1 rok)
- 475 – Dlouhodobé přijaté zálohy (přijaté zálohy od odběratelů před splněním dodávky jejichž zúčtování je delší než 1 rok)
- 478 – Dlouhodobé směnky k úhradě (vydané směnky na úhradu závazků, jejichž splatnost je delší než 1 rok)
- 479 – Jiné dlouhodobé závazky (např. dlouhodobé zápůjčky, vklady tichého společníka)

Příklad:

	MD	D
1. VÚÚ úvěr společ. 2 roky	261	461
2. VBÚ poskytnutý úvěr	221	261
3. VBÚ na splacení FAP	321	461
4. Přijatá záloha (do 1 roku)	221	324
5. Přijatá záloha (nad 1 rok)	221	475
6. Krátkodobá směnka	321	322
7. Dlouhodobá směnka	321	478